

Notat

10. juni 2019
Sagsbeh.:AD

J.nr.: 28.00.00-A00-5-19

Børne- og Ungeområdet

"Hånd i hånd med forældre" - en fokuseret indsats til børn i en udsat position

Dette notat giver nogle retninger, som vil være relevante at arbejde videre med for at skabe virksomme indsatser for 0-6 årige børn i Frederiksberg Kommune. Nedenfor følger tre hovedspor, som forvaltningen sammenfatter på baggrund af Mønsterbryderudvalgets tilkendegivelser i mødet den 1. april 2019 og efterfølgende drøftelse med eksperterne i udvalget i maj 2020.

1) Fokus på mest udsatte børn og familier

Det er afgørende vigtigt, at de fremtidige indsatser bliver målrettet de børn og familier, der er mest udsatte. Det betyder, at en indsats ikke skal være for alle børn og familier, men for dem, der er udsatte eller er i en udsat position, der øger risikoen for at blive udsat på et senere tidspunkt. Forvaltningen foreslår derfor, at fremtidige indsatser bliver gennemført der, hvor børn og familier i udsatte positioner befinder sig – eksempelvis i de dagtilbud, der har en høj andel af børn i udsatte positioner og potentielt udsatte positioner. De indsatser, der beskrives nedenfor – og den økonomiske ramme – tager udgangspunkt i, at der er fire dagtilbud med i indsatsen.

Det er forvaltningens vurdering, at det også fremadrettet er relevant at have fokus på, hvordan vi identificerer børn og familier i udsatte positioner – både inden barnet begynder i dagtilbud, og mens barnet er i dagtilbud. Det er i denne sammenhæng også relevant at styrke opsporingen af børn i udsatte positioner, som ikke kommer i dagtilbud.

Forslag til konkrete indsatser, der understøtter dette hovedspor:

- En indsats med de fire dagtilbud, der modtager sociale normeringer på baggrund af Danmarks Statistiks opgørelse over belastningskriterier. De fire dagtilbud er Pelikanen, Planeten, Solmarken og Stjernen.
- Målrettede pædagogiske indsatser i dagtilbuddene for børn i udsatte positioner – som i mønsterbryderindsatsen "Projektforløb for børn i potentielt udsatte positioner", hvor ni dagtilbud deltog i 2017 og 2018.
- Uddannelse af en mønsterbryderpædagog i hvert af de fire dagtilbud, som bliver certificeret i ADBB – en opsporingsmetode der kan benyttes for de yngste børn, og som også Sundhedsplejen benytter.
- Temadage for pædagoger i vuggestuer i de deltagende dagtilbud med fokus på ADBB og Circle of Security (tryghedscirklen).

- En pædagogisk konsulent og en pædagogisk ressourcekonsulent faciliterer et netværk for dagtilbudslederne fra de fire deltagende dagtilbud og de fire mønsterbryderpædagoger. Fokus i netværket vil være faglig sparring, inspiration og videndeling.

2) Forældrenes egen handlekraft i spil

Fremtidige indsats skal i høj grad inddrage familien og udnytte de ressourcer, der er til stede i familien. For at opnå en varig virkning af indsatserne foreslår forvaltningen, at indsatserne understøtter forældrenes udvikling af egen handlekraft, så de fremadrettet bliver bedre i stand til at håndtere forældrerollen og relationen til deres barn.

Det er de fagprofessionelles oplevelse, at en del forældre – herunder særligt forældre til flersprogede børn – oplever vanskeligheder med at forstå en dansk dagtilbudskultur og også har udfordringer med helt praktiske gøremål i relation til det at være borger. Det er eksempelvis brug af digitale løsninger og brug af offentlige tilbud som kultur- og fritidsaktiviteter. Forvaltningen foreslår på den baggrund, at en indsats kan fokusere på, at disse familier får mulighed for at indgå i en mentorlignende ordning, hvor de kan guides af en person, de har tillid til – det kan både være en fagprofessionel, en frivillig borger i et samarbejde med civilsamfundet eller en fra familiens netværk.

I relation til en indsats for at øge forældrenes egen handlekraft er det også relevant at klarlægge, hvorvidt flere tilbud kan skræddersyes til den enkelte familie og dermed ikke får karakter af en mere generel indsats, som ikke dækker familiens behov. Det er også væsentligt at skærpe opmærksomheden i forhold til, om nogle aktiviteter og møder kan foregå i en anden kontekst end i dag – eksempelvis om møder kan holdes i familiens hjem, eller pædagogiske aktiviteter kan foregå i boligområder, hvor børnene bor. Det er relevant, da det kan være vanskeligt for de allermost udsatte at henvende sig og efterspørge hjælp i offentligt regi.

Forslag til konkrete indsats, der understøtter dette hovedspor:

- Kontinuerlig kontakt mellem en primær pædagog fra barnets dagtilbud og familien for at skabe en tillidsfuld relation. Indsats igangsættes ved barnets start i dagtilbud, hvis det allerede er kendt, at barnet er i en udsat position.
- Pædagoger og dagtilbudsledere inddrager forældrene i den pædagogiske indsats, som planlægges for barnet og guider og superviserer forældrene ift. fokuspunkter, de kan hjælpe barnet med.
- Viden fra Circle of Security Parenting (COS-P), som har til formål at styrke tilknytningen mellem forældre og barn.
- Pædagoger og ledere i alle fire dagtilbud etablerer samarbejde med kvarterhuse, bydelsmødre, baba, sundhedscentret mv.
- Mulighed for at pædagogen – eller en anden fagprofessionel – kan deltage i familiens levede liv og guide og understøtte familiens kendskab til og viden om de tilbud, de kan benytte sig af, eksempelvis kultur- og fritidsaktiviteter og digitale borgerrettede løsninger.
- Temadage for pædagoger i vuggestuer i de deltagende dagtilbud med fokus på tillidsopbyggende arbejde med forældre, og hvordan pædagogerne kan guide familierne til at blive aktører i eget liv.

3) Stærkere tværfagligt samspil

Når børn og familier i udsatte positioner bliver identificeret er der typisk en stor grad af kompleksitet i familiens udfordringer. Det betyder, at en enkelt risikofaktor sjældent står alene. Det er derfor relevant, at indsatserne åbner for et meget tæt tværfagligt samarbejde, der sikrer, at familien støttes i den komplekse situation, de er i. Derudover skal det tværfaglige samarbejde sikre, at der i alle sammenhænge er en rød tråd og tydelig retning for familien, der skal opleve et trygt og sammenhængende forløb.

Det tværfaglige samarbejde er i særdeleshed vigtigt, når der skal skabes sammenhænge for barnet og familien i de overgange, der er i barnets liv. Det er eksempelvis sammenhæng fra hjem til dagtilbud, fra vuggestue til børnehave og fra dagtilbud til skole. Derudover er det vigtigt, at der er en ekstra opmærksomhed på familier, der flytter til kommunen, og familier som flytter mellem dagtilbud. Det er væsentligt at videreformidle og indhente viden, der kan komme barnet og familien til gode i det videre samarbejde.

De relevante samarbejdspartnere er mange og består blandt andet af sundhedsplejersker, dagtilbudsledere, pædagoger, psykologer og socialrådgivere. Det er afgørende for familiens tillid, udvikling og mod på forandring, at der er et tydeligt samarbejde mellem de fagprofessionelle, så viden ikke går tabt, og tilliden bliver brudt.

Det er forvaltningens vurdering, at et stærkt tværfagligt samspil - i sammenhæng med en tidlig identifikation af udsatte børn og familier – skal indarbejdes i alle indsatser for udsatte børn og familier. Et stærkt tværfagligt samspil kan være medvirkende til, at en tidlig indsats kan igangsættes tidligere både i hjemmet og i det konkrete dagtilbud.

Forslag til konkrete indsatser, der understøtte dette hovedspor:

- Teamorganisering, hvor de fire dagtilbud oplever en fast stamme af fagprofessionelle omkring dem – eksempelvis at de fire deltagende dagtilbud har den samme socialrådgiver tilknyttet, den samme sundhedsplejerske og de samme medarbejdere fra PPR.
- Tydelig og systematisk videndeling mellem sundhedsplejersker, pædagoger og socialrådgivere ved kvartalsvise netværksmøder mellem fagprofessionelle, der deltager i indsatsen.
- Fokus på fælles sprog på tværs af professioner ved at benytte ens redskaber på tværs af Sundhedsplejen, dagtilbuddene og PPR. Det er eksempelvis opsporingsredskabet ADBB og metoden Circle of Security (COS) til at forbedre barnets trygge tilknytning.

Forældre pålæg

For at understøtte de forældreinvolverende indsatser i hovedspor 1, 2 og 3 og tilskynde forældrene til at samarbejde med daginstitutionerne om deres barns trivsel og udvikling er det muligt at benytte forældre pålæg i situationer, hvor forældrene ikke ønsker at samarbejde. Der er således tales om et interventions- og incitamentsværktøj, jf. SER § 57a.

Som udgangspunkt er formålet med forældre pålæg at styrke forældrenes incitament til at indgå i de forpligtende samarbejder med daginstitutionen om en løsningså barnets trivsel og udvikling kan styrkes. Målsætningen med forældre pålæg er således at få forældrene til at samarbejde og leve op til deres forældreansvar.

Det er Familieafdelingen, der træffer afgørelse om forældrebetaling.

I praksis vil Familieafdelingen på baggrund af en underretning fra daginstitutionen invitere forældrene til et samarbejds møde, hvor en socialrådgiver fra Familieafdelingen deltager sammen med forældrene og en pædagog fra barnets daginstitution. Formålet med mødet er i fællesskab at afklare, i hvilket omfang forældrene vil samarbejde om få barnet i trivsel og god udvikling. Hvis de vil samarbejde udarbejdes en plan herfor. Hvis forældrene forud har vist manglende vilje til at samarbejde vil der blive taget stilling til, om der skal træffes afgørelse om forældrebetaling. Afgørelsen om betaling vil i såfald omfatte en konkret beskrivelse af hvilke opgaver og pligter forældrene skal påtage sig og hvornår der følges op på om aftalen efterleves.

Efterlever forældrene ikke betalingen, kan kommunen træffe afgørelse om at stoppe for udbetalingen af børnefamilieydelsen samt fastsætte begrænsning af boligstøtten, hvis der ikke er særlige forhold, der kan forklare den manglende efterlevelse af de aftalte vilkår, jf. lov om børne- og ungeydelse og lov om individuel boligstøtte.

Forældrebetaling gives som udgangspunkt for en afgrænset periode af højst 12 måneders varighed, men kan om nødvendigt forlænges med yderligere højst 6 måneder. Ydelsestrækket er kvartalsvis.

Målgruppen for forældrebetaling er de familier, som er omfattet af projektet, og hvor der samtidig vurderes at være risiko for, at barnets trivsel og udvikling er i fare som følge af, at forældrene ikke er villige til at indgå i et samarbejde med personalet i barnets daginstitution.

Det er forvaltningens forventning, at inddragelsen af forældrebetaling som et interventions- og incitamentsværktøj i projektet, vil styrke forældreinvolveringen og medvirke til at forældrene i højere grad vil samarbejde med pædagogerne i daginstitutionen om en sikring af barnets trivsel og udvikling.

Forslag til konkrete indsatser, der understøtter anvendelsen af forældrebetaling i indsatsen:

- ½ temadag om forældrebetaling, hvor mønsterbryderpædagogerne og ledelsen i de fire daginstitutioner deltager sammen med de udvalgte medarbejdere i Familieafdelingen, som skal træffe afgørelse om forældrebetaling.
- Udarbejdelse og kvalificering af arbejdsgangsbeskrivelse for forældrebetaling. Opgaven varetages af Familieafdelingen.
- Pædagogisk videndeling om brug af forældrebetaling; indsatsen varetages lokalt af daginstitutionslederen, fx på et personalemøde.

Udgifterne til den halve temadag afholdes inden for projektbevillingens ramme, mens de øvrige forslag til indsatser afholdes inden for den enkelte daginstitution og Familieafdelingens driftsramme.

Økonomisk ramme

Den beskrevne indsats kan kapitaliseres. Indsatsens estimerede udgifter for henholdsvis 2019, 2020 og 2021 er angivet i tabellen nedenfor. I tabellen er for hvert år angivet, hvor stor en del af udgiften, der kan karakteriseres som engangsudgift – eksempelvis kompetenceudvikling – og hvor stor en del af udgiften, der er en løbende udgift til gennemførelse af indsatsen – eksempelvis den pædagogiske indsats i de

deltagende dagtilbud. Beregningen tager udgangspunkt i, at indsatsen bliver implementeret i fire deltagende dagtilbud. Alle beløb er rundet op til nærmeste hele tal i tusinde.

Midler til vikardækning er beregnet med en sats, der er 61 % af en gennemsnitlig timesats for pædagoger og 39 % af en gennemsnitlig timesats for pædagogmedhjælpere. Det betyder, at det er en højere timesats end den, der almindeligvis budgetteres med til vikardækning.

(Kr.)	2019	2020	2021
Engangsudgift	184.000	239.000	-
Løbende driftsudgift	359.000	687.000	687.000
Samlet udgift	543.000	926.000	687.000

I tabellen nedenfor er udgiften for hver af de tre år konkretiseret på de enkelte delelementer, som indgår i indsatsen.

	(Kr.)	2019	2020	2021
Hovedspor 1: Fokus på mest udsatte børn og familier	Målrettet pædagogisk indsats i dagtilbud for børn i udsatte positioner	196.000	392.000	392.000
	Uddannelse i ADBB for fire pædagoger	60.000	-	-
	Kompetencedag om ADBB for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	62.000	-	-
	Kompetencedag om COS for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	62.000	-	-
	Netværk for dagtilbudsledere og mønsterbryderpædagoger	-	-	-
	<i>Udgift for hovedspor 1</i>	<i>380.000</i>	<i>392.000</i>	<i>392.000</i>
Hovedfokus 2: Forældrenes egen handlekraft i	Kontinuerlig kontakt mellem primær pædagog og familien	-	-	-
	Forældre inddrages i den løbende pædagogiske indsats	-	-	-
	Uddannelse i COS-P for fire pædagoger	-	77.000	-
	Kompetencedag om forældreinddragelse for alle pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	-	78.000	-

	(Kr.)	2019	2020	2021
	Samarbejde mellem dagtilbud og kvarterhuse mm.	21.000	45.000	45.000
	Fagprofessionel kan deltage i familiens levede liv og guide og understøtte familien	98.000	196.000	196.000
	Kompetencedag om tillidsopbyggende relationer for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	-	42.000	-
	Kompetencedag om forældre som aktør i eget liv for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	-	42.000	-
	<i>Udgift for hovedspor 2</i>	<i>119.000</i>	<i>480.000</i>	<i>241.000</i>
Hovedspor 3: Stærkere tværfagligt samspil	Teamorganisering med faste fagprofessionelle for de deltagende dagtilbud	-	-	-
	Systematisk videndeling mellem fagprofessionelle	9.000	18.000	18.000
	Fokus på fælles sprog på tværs af fagprofessioner	-	-	-
	<i>Udgift for hovedspor 3</i>	<i>9.000</i>	<i>18.000</i>	<i>18.000</i>
	Projektledelse	35.000	36.000	36.000
	Samlet udgift	543.000	926.000	687.000

I bilag 1 er alle beregningsforudsætningerne uddybet.

Tidsplan for indsatsen

	Hovedspor	2. halvår 2019	1. halvår 2020	2. halvår 2020	1. halvår 2021	2. halvår 2021
Målrettet pædagogisk indsats i dagtilbud for børn i udsatte positioner	<i>Fokus på mest udsatte børn og familier</i>					
Uddannelse i ADBB for fire pædagoger	<i>Fokus på mest udsatte børn og familier</i>					
Kompetencedag om ADBB for alle pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	<i>Fokus på mest udsatte børn og familier</i>					
Kompetencedag om COS for alle pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	<i>Fokus på mest udsatte børn og familier</i>					
Netværk for dagtilbudsledere og mønsterbryderpædagoger	<i>Fokus på mest udsatte børn og familier</i>					
Kontinuerlig kontakt mellem primær pædagog og familien	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					
Forældre inddrages i den løbende pædagogiske indsats	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					
Uddannelse i COS-P for fire pædagoger	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					

	Hovedspor	2. halvår 2019	1. halvår 2020	2. halvår 2020	1. halvår 2021	2. halvår 2021
Kompetencedag om forældreinddragelse for alle pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					
Samarbejde mellem dagtilbud og kvarterhuse mm.	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					
Fagprofessionel kan deltage i familiens levede liv og guide og understøtte familien	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					
Kompetencedag om tillidsopbyggende relationer for alle pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					
Kompetencedag om forældre som aktør i eget liv for alle pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	<i>Forældrenes egen handlekraft i spil</i>					
Teamorganisering med faste fagprofessionelle for de deltagende dagtilbud	<i>Stærkere tværfagligt samspil</i>					
Systematisk videndeling mellem fagprofessionelle	<i>Stærkere tværfagligt samspil</i>					
Fokus på fælles sprog på tværs af fagprofessioner	<i>Stærkere tværfagligt samspil</i>					

Evaluering af indsatsen

Denne indsats har som alle øvrige pædagogiske aktiviteter i Frederiksberg Kommune det langsigtede mål at gøre børnene livsduelige og skoleparate. Disse strategiske, langsigtede mål kan indskrives i en forandringsteori, der læses fra højre og implementeres fra venstre. For at nå disse strategiske pejlemærker er det relevant at bryde dem ned i en række mellemlange mål, som igen kan brydes ned i et eller flere kortsigtede mål. Når målene på lang, mellemlang og kort sigt er identificeret er det relevant at gøre sig klart, hvilke indikatorer der skal komme til udtryk for at dokumentere indsatsens proces og eventuelle effekt. Dernæst kan indsatsen fastlægges, da denne skal planlægges ud fra de opstillede mål. Endelig er det i forandringsteorien relevant at overveje, hvilke ressourcer der skal være til stede for at indsatsen kan implementeres.

For denne mønsterbryderindsats er de mellemlange mål identiske med de mellemlange mål, som alle kommunale og selvejende dagtilbud i Frederiksberg Kommune arbejder efter i den generelle pædagogiske indsats – disse er følgende:

- 95% af alle børn kan koncentrere sig i en ubrudt periode på 15 minutter.
- Alle børn har kompetence til at udvise nysgerrighed og lyst til at lære nyt.
- Alle børn har kompetencer til at give udtryk for egne følelser.
- Alle børn har kompetencer til at udsætte behov og ønsker.
- Alle børn har kompetencer til at rumme andre børn.

For at indsatsen skal have de bedste betingelser, er det afgørende vigtigt, at det kortsigtede mål identificeres for det enkelte barn og den enkelte familie. Indikatorerne skal på samme måde fastlægges i de deltagende dagtilbud, så de har sammenhæng til de kortsigtede mål for børnene.

Denne mønsterbryderindsats bygger således på den effektlogik, der er etableret i Frederiksberg Kommune, hvor det professionelle arbejde i dagtilbuddene har fokus på formålet og effekten for børnene. Derfor er det også et fokus, hvordan graden af effekt af indsatsen kan dokumenteres.

Ligesom det er beskrevet for forandringsteorien, vil tegn på forandring være individuel fra barn til barn, og derfor vil dokumentation af indsatsens effekt også være forskellig på tværs af de deltagende børn og familier.

For at skabe en ensartethed og mulighed for at følge antallet af børn, der deltager i indsatsen, og pædagogernes vurdering af indsatsens effekt, vil forvaltningen i samarbejde med de deltagende dagtilbudsledere og mønsterbryderpædagogerne udarbejde et fælles evalueringsredskab.

Bilag 1

Tabellen nedenfor beskriver de forudsætninger, der ligger til grund for de enkelte beregninger.

Midler til vikardækning er beregnet med en sats, der er 61 % af en gennemsnitlig timesats for pædagoger og 39 % af en gennemsnitlig timesats for pædagogmedhjælpere. Det betyder, at det er en højere timesats end den, der almindeligvis budgetteres med til vikardækning.

		Beregningsforudsætninger
Hovedspor 1: Fokus på mest udsatte børn og familier	Måltrettet pædagogisk indsats i dagtilbud for børn i udsatte positioner	Hvert af de deltagende dagtilbud tildes vikardækning til 10 timer ugentligt i 48 uger per hele år.
	Uddannelse i ADBB for fire pædagoger	Der afholdes udgifter til kursusdeltagelse, lokale, forplejning og vikardækning. Beregnet til 4 deltagere.
	Kompetencedag om ADBB for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	Der afholdes udgifter til eksterne underviser, lokale, forplejning og vikardækning. Beregnet til 25 pædagoger og 5 øvrige deltagere (fx fagprofessionelle samarbejdspartnere).
	Kompetencedag om COS for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	Der afholdes udgifter til eksterne underviser, lokale, forplejning og vikardækning. Beregnet til 25 pædagoger og 5 øvrige deltagere (fx fagprofessionelle samarbejdspartnere).
	Netværk for dagtilbudsledere og mønsterbryderpædagoger	<i>Afholdes af eksisterende midler.</i>
Hovedfokus 2: Forældrenes egen handlekraft i spil	Kontinuerlig kontakt mellem primær pædagog og familien	<i>Afholdes af eksisterende midler.</i>
	Forældre inddrages i den løbende pædagogiske indsats	<i>Afholdes af eksisterende midler.</i>
	Uddannelse i COS-P for fire pædagoger	Der afholdes udgifter til kursusdeltagelse, lokale, forplejning og vikardækning. Beregnet til 4 deltagere.
	Kompetencedag om forældreinddragelse for alle pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	Der afholdes udgifter til lokale, forplejning og vikardækning. Beregnet til 46 pædagoger og 8 øvrige deltagere (fx fagprofessionelle samarbejdspartnere).
	Samarbejde mellem dagtilbud og kvarterhuse mm.	Hvert af de deltagende dagtilbud tildes vikardækning til 5 timer månedligt i 11 måneder per hele år.
	Fagprofessionel kan deltage i familiens levede liv og guide og understøtte familien	Hvert af de deltagende dagtilbud tildes vikardækning til 5 timer ugentligt i 48 uger per hele år.

		Beregningsforudsætninger
	Kompetencedag om tillidsopbyggende relationer for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	Der afholdes udgifter til lokale, forplejning og vikardækning. Beregnet til 25 pædagoger og 5 øvrige deltagere (fx fagprofessionelle samarbejdspartnere).
	Kompetencedag om forældre som aktør i eget liv for pædagoger i vuggestuer i deltagende dagtilbud	Der afholdes udgifter til lokale, forplejning og vikardækning. Beregnet til 25 pædagoger og 5 øvrige deltagere (fx fagprofessionelle samarbejdspartnere).
Hovedspor 3: Stærkere tværfagligt samspil	Teamorganisering med faste fagprofessionelle for de deltagende dagtilbud	<i>Afholdes af eksisterende midler.</i>
	Systematisk videndeling mellem fagprofessionelle	Der afholdes udgifter til ét netværksmøde pr. kvartal i hele projektets forløb. Der er afsat midler til, at der deltager syv deltagere pr. møde – to fra hvert deltagende dagtilbud, en fra Sundhedsplejen, en fra PPR, en fra Familieafdelingen og to fra Dagtilbudsafdelingen.
	Fokus på fælles sprog på tværs af fagprofessioner	<i>Afholdes af eksisterende midler.</i>
	Projektledelse	Der er afsat midler til 7 timer pr. uge i 20 uger i 2019 og 3 timer pr. uge i 48 uger for både 2020 og 2021.